



การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
**Academic Administration Based on the Four Brahmavihāra Principles by
Educational Institution Administrators under the Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 1**

พงศธร ตะโนนทอง¹, สุนทร สายคำ², ฉลาด จันทสมบัติ³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Pongsathon Tanonthong¹, Sunthon Saikham², Chalard Chanthasombat³
^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand

✉: 1pongsathon.254115@gmail.com

(Corresponding Email)

Received: 25 April 2025; Revised: 03 May 2025; Accepted: 04 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.99 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 304 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบ ว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอุเบกขา 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วางแผนกิจกรรมในการบริหารงาน เอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม และส่งเสริมให้ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเป็นเลิศทางด้านวิชาการต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

This research aimed to: 1) study academic administration based on the principles of the Four Brahmavihāra of educational institution administrators in a group of the office of Khon Kaen primary educational service area office 1; 2) propose guidelines for developing academic administration based on the Four Brahmavihāra principles of educational institution administrators in a group of the office of Khon Kaen primary educational service area office 1. A mixed-methods research design was employed. For the quantitative component, a questionnaire with a reliability coefficient of 0.99 was used. The sample consisted of 304 participants, including school principals and teachers. The statistical methods used included frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative component, data were collected through interviews with 12 key informants, who were selected using purposive sampling. The data were analyzed using content analysis and presented in descriptive form. The research results were as follows: 1. Overall, academic administration based on the Four Brahmavihāra was found to be at the highest level. The aspect with the highest mean score was administration based on Metta (loving-kindness), while the aspect with the lowest mean score was administration based on Upekkhā (equanimity). 2. The proposed guidelines for academic administration based on the Four Brahmavihāra indicate that, in managing school curriculum development, learning process enhancement, assessment and evaluation, credit transfer, the development and use of educational technology, and academic supervision, administrators should establish a clear vision and goals, plan administrative activities effectively, show care and support equally, and promote good interpersonal relationships among teachers. Furthermore, they should foster learning communities to enhance the school's academic excellence.

Keyword: Academic Administration, Four Brahmavihāra

1. บทนำ

การศึกษาสร้างบุคคล สังคม และชาติ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นความสำคัญของการศึกษาในการสร้างความได้เปรียบของประเทศในการแข่งขันในเวทีโลกที่มีระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ในเชิงสากล นอกจากนี้ การพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก และเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพ การพัฒนาประเทศให้ยืนหยัดในเวทีโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ในกรอบของความสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาบุคคลและประเทศ โดยการรับผิดชอบต่อการศึกษาเป็นสิทธิและความน่าจะเป็นที่ควรมีของทุกคนในสังคม และการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีเป้าหมายหลักว่าการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและ

เศรษฐกิจในระดับชาติและระดับสากล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยรวมแผนการศึกษาแห่งชาติยังสนับสนุนคุณธรรมและจริยธรรมในการศึกษา เสริมสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สนับสนุนความหลากหลายในการศึกษา สนับสนุนความรับผิดชอบในการศึกษา สร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนนวัตกรรมและการวิจัย สนับสนุนคุณภาพชีวิตและสนับสนุนความมั่นคงของประเทศ ในทุกประเด็นด้าน เพื่อให้บุคคลสามารถเลือกการศึกษาและอาชีพที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของตนเอง การสนับสนุนความรับผิดชอบในการศึกษาเน้นให้รัฐและเอกชนร่วมมือสนับสนุนการศึกษาในระดับต่าง ๆ และการสร้างความรับผิดชอบในการศึกษาของบุคคลเอง การสร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเน้นความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านนโยบายการศึกษาที่เน้นการเสมอภาคในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคม (ถวิล อรัญเวศ, 2534) โดยมุ่งส่งเสริมโอกาสการศึกษาเท่าเทียมสำหรับทุกคนในสังคม นโยบายการศึกษาแห่งชาติควรเป็นหนึ่งในแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมที่มีแย่งที่แตกต่างในสังคมไทย ค่านิยมและจริยธรรมจากพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น ทั้งคุณธรรมและจริยธรรมควรเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง นอกจากนี้ การพัฒนาการศึกษาควรเน้นทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้คนในชาติมีทักษะความรู้และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายการศึกษานี้ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะคุณรักษาทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมความมั่นคงของประเทศในทุกด้าน และนโยบายการศึกษาควรใช้คำสอนจากพระพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนในชาติ และเน้นพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในทุกด้านของการศึกษาของคนไทยต่อไป

จึงมีการยกนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการสอนและพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษาซึ่งพรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับวิชาการ พรหมวิหารธรรมเป็นธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร (दनัย ไชยโยธา, 2544) พรหมวิหารธรรมประกอบด้วย เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดี มีไมตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง กล่าวคือปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข กรุณา ความสงสาร คือ ช่วยเหลือให้พระภิกษุหรือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดปล่อยบำบัดความเดือดร้อนของประชาชนรวมถึงสัตว์ทั้งหลาย มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อภิกษุหรือประชาชนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น และอุเบกขา ความไว้วางใจเป็นกลาง คือ อันที่จะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขัง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่น ประสบความทุกข์ พิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือการกระทำของเขาเอง ว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้น อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ

การบริหารงานโรงเรียนนั้นประกอบด้วยงานบริหาร 5 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทาง

การศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญทุกด้านจะขาดด้านใดด้านหนึ่งเสียไม่ได้ แต่การที่จะบริหารโรงเรียนนั้นต้องยอมรับว่าการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริการการศึกษาซึ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด(กมล ภูประเสริฐ, 2545)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย (53.50) วิชาคณิตศาสตร์ (39.68) วิชาวิทยาศาสตร์ (40.76) และวิชาภาษาอังกฤษ (33.00) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย (45.27) วิชาคณิตศาสตร์ (35.86) วิชาวิทยาศาสตร์ (37.98) และวิชาภาษาอังกฤษ (34.60) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย (55.68) วิชาคณิตศาสตร์ (38.09) วิชาวิทยาศาสตร์ (39.77) และวิชาภาษาอังกฤษ (37.56) ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย (50.86) วิชาคณิตศาสตร์ (28.26) วิชาวิทยาศาสตร์ (39.52) และวิชาภาษาอังกฤษ (37.61) โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559, 2560, 2561 และ 2564 เฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 3 กลุ่มสาระได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้สนใจที่จะศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอพระยืน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในสถานศึกษานำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการให้มีประโยชน์ต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณภาพการศึกษา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มากกว่าร้อยละ 50

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีขั้นตอนของการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.2 ระยะที่ 1 การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

3.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 123 คน และหัวหน้างานบริหารวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 1,342 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,465 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 152 โรงเรียน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้างานบริหารวิชาการ จำนวน 304 คน ซึ่งมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้อำนวยการ	ครู	รวม	ผู้อำนวยการ	ครู	รวม
เล็ก	64	363	427	13	75	88
กลาง	56	701	757	12	143	155
ใหญ่	1	32	33	1	8	9
ใหญ่พิเศษ	4	244	248	2	50	52
รวม	123	1,342	1,465	28	276	304

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็น

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และ ประสิทธิภาพการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการในการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา 2) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักกรุณา 3) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักมุทิตา และ 4) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอุเบกขา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรายข้อระหว่าง 0.810-0.975 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจนครบทั้ง 304 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสิทธิภาพการทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมิน

3.3 ระยะที่ 2 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.3.1 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร จำนวน 3 รูป และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 12 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องมีผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่เป็นเลิศ มีผลงานเชิงประจักษ์ในระดับชาติและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง สังกัด ขนาดสถานศึกษา ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน ผลงานที่ได้รับ และวัน เดือน ปีที่ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 4 ข้อ

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย และทำการนัดหมายกำหนดวันเวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนก จัดประเภทข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

4.1.1 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวม ($n = 304$)

ด้าน ที่	การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	ระดับปฏิบัติการ			
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ ที่
1	ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา	4.58	0.60	มากที่สุด	1
2	ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักกรุณา	4.57	0.65	มากที่สุด	2
3	ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักมุทิตา	4.57	0.72	มากที่สุด	3
4	ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอุเบกขา	4.44	0.47	มาก	4
รวม		4.45	0.61	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.61) และพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) รองลงมาด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักกรุณา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.65) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักมุทิตา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ

ตามหลักอุเบกขา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) ส่วนผลการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา พบว่าโดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความปรารถนาดีต่อครูผู้สอนในการส่งเสริมให้มีการจัดสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีความปรารถนาดีต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารมีความปรารถนาดีต่อครูผู้สอนในการนิเทศการจัดการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความปรารถนาดีต่อครูผู้สอนในการจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

4.1.1.2 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักกรุณา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจครูผู้สอนในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจครูผู้สอนในการนิเทศการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจครูผู้สอนในการสนับสนุนการจัดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าอยู่ในระดับมาก

4.1.1.3 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักมูทิตา พบว่า โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความยินดีในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีความยินดีในการนิเทศการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารมีความยินดีในการสนับสนุนสื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครู โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความยินดีในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

4.1.1.4 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอุเบกขา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีการทบทวนการจัดการเรียนสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารความเป็นกลางในการพิจารณารูปแบบ และเกณฑ์ในการนิเทศการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีความเป็นกลางในการทบทวนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความเป็นกลางในการพิจารณาผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ 4 แนวทางดังนี้

4.1.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเมตตา ผู้บริหารควรส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและอบอุ่นภายในทีมงานครู ผู้บริหารควรแสดงความห่วงใยต่อสุขภาพกายและใจของครู ผู้บริหารควรแสดงออกถึงความเคารพในศักดิ์ศรีและบทบาทของครู ผู้บริหารควรสร้างความพึงพอใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารควรพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและให้เกียรติครูเสมอ ผู้บริหารแนะนำและชี้แนะแนวทางการสอนด้วยความหวังดี ผู้บริหารควรมอบโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองตามความถนัด ผู้บริหารควรเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำด้วยความเมตตา ผู้บริหารควรไม่ตำหนิหรือต่อว่าครูต่อหน้าผู้อื่น

4.1.2.2 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักกรุณา ผู้บริหารควรเข้าพบและพูดคุยกับครูทันทีเมื่อทราบว่ามีปัญหา ผู้บริหารให้คำแนะนำอย่างสุภาพและสร้างสรรค์โดยไม่ตำหนิ ผู้บริหารควรเสนอแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับบริบทของครู ผู้บริหารควรประสานงานหรือจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือครู ผู้บริหารควรแสดงออกถึงความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจต่อสถานการณ์ของครู ผู้บริหารไม่ปล่อยให้ครูเผชิญปัญหาเพียงลำพัง ผู้บริหารคอยติดตามผลและให้กำลังใจครูอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ครูกล้าเปิดใจพูดถึงปัญหา ผู้บริหารควรช่วยไกล่เกลี่ยหรือประสานความเข้าใจหากเกิดความขัดแย้ง ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสดำเนินการและพัฒนาตนเองหลังเผชิญปัญหา ผู้บริหารควรปกป้องครูจากแรงกดดันภายนอกเมื่อมีข้อขัดแย้งทางวิชาการ

4.1.2.3 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักมฤติตา ผู้บริหารควรกล่าวแสดงความยินดีด้วยความจริงใจเมื่อครูประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรประกาศชื่นชมครูในที่ประชุมหรือสื่อภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรมอบของที่ระลึกหรือเกียรติบัตรเพื่อแสดงความภาคภูมิใจ ผู้บริหารควรเขียนข้อความแสดงความยินดีในจดหมายหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารควรร่วมแสดงความยินดีในงานมงคลหรือโอกาสพิเศษของครู ผู้บริหารควรเชิญครูที่ประสบความสำเร็จในการกำกับดูแลการบริหารหลักสูตร รวมถึงการสอนของครูมาแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารควรถามไถ่และให้ความสนใจในเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับครู และสร้างพื้นที่ที่เปิดให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมแสดงความยินดี เรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการอย่างถูกต้อง ผู้บริหารควรมีการติดตามผลการนิเทศการศึกษาและแสดงความภาคภูมิใจในตัวครูอย่างเปิดเผยและต่อเนื่อง ผู้บริหารใส่ใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน กล่าวแสดงความยินดีด้วยถ้อยคำจริงใจและอบอุ่น เพื่อให้ครูและนักเรียนมีประสบการณ์ที่มีคุณภาพ ผู้บริหารแสดงสีหน้าและท่าทีที่แสดงถึงความภาคภูมิใจเมื่อครูประสบความสำเร็จ ตั้งใจในการสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู

4.1.2.4 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอุเบกขา ผู้บริหารควรมีการพินิจพิจารณาและใช้ปัญญาทดสอบงาน ทำงานวิชาการด้วยปัญญาและใช้สมองคิดไตร่ตรอง ตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายโดยไม่ลำเอียงถึงผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติต่อครูทุกคนอย่างเสมอภาคและให้เกียรติเท่าเทียมกันในการพิจารณา ทบทวน และตรวจสอบการจัดระบบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรจัดการประชุมปรับปรุงหลักสูตรทุกปี ก่อนสิ้นปีการศึกษา โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนร่วมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ และร่วมกันหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรสำหรับปีการศึกษาถัดไป ผู้บริหารควรทบทวนสิ่งที่ได้คิดและทำมาโดยใช้วิจาร์ณญาณอย่างรอบคอบ ไม่แสดงความลำเอียงทางอารมณ์ต่อครูคนใด ทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละงาน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศแห่งความยุติธรรมและไว้วางใจภายในทีมงานครูในการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อความยุติธรรมในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายโดยไม่ลำเอียงเพื่อสร้างแรงจูงใจในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่มีคุณภาพ

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งสรุปได้ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

5. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้มีการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบูรณาการบริหารงานวิชาการโดยมีการใช้หลัก 4 ประการ คือ 1) เมตตา ความปรารถนาดี 2) กรุณา ต้องการให้พ้นจากทุกข์ 3) มุทิตา ความยินดี 4) อุเบกขา วางตัวเป็นกลาง สอดคล้องกับฉัฏฐวรรณ ฐิตาคมที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 อยู่ในระดับมากทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านเมตตาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกรุณา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านมุทิตาภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านอุเบกขาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยในแต่ละด้าน พบว่า

- 1) ด้านเมตตา ผู้บริหารควรสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพและให้เกียรติครูอยู่เสมอ พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการสอนด้วยความหวังดี เข้าเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำอย่างเมตตา ไม่ตำหนิหรือต่อว่าครูต่อหน้าผู้อื่น การบริหารงานวิชาการที่เปี่ยมด้วยความเข้าใจ ความห่วงใย และความเคารพซึ่งกันและกันเช่นนี้ จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดี และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว
- 2) ด้านกรุณา ผู้บริหารที่มีความรัก ความกรุณา และความหวังดีต่อครู ควรแสดงบทบาทในการช่วยเหลือเมื่อครูประสบปัญหาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เริ่มจากการเข้าพบและพูดคุยกับครูทันทีที่ทราบถึงปัญหา โดยให้คำแนะนำอย่างสุภาพ สร้างสรรค์ และไม่ตำหนิ เพื่อให้ครูรู้สึกได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารควรเสนอแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับบริบทของครู รวมถึงจัดหาทรัพยากรหรือประสานงานที่จำเป็น เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านมุทิตา ผู้บริหารที่มีความตั้งใจในการสนับสนุนครู ควรแสดงความยินดีอย่างจริงใจเมื่อครูประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จในชีวิตการทำงานหรือชีวิตส่วนตัว โดยสามารถแสดงออกผ่านการกล่าวคำชื่นชมในที่ประชุม หรือผ่านสื่อภายในโรงเรียน เช่น การเขียนข้อความแสดงความยินดีในจดหมายหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ รวมถึงการมอบของที่ระลึกหรือเกียรติบัตรเพื่อแสดงความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น และหากมีโอกาส ผู้บริหารควรร่วมแสดงความยินดีในงานมงคลหรือโอกาสพิเศษของครูด้วยตนเอง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันระหว่างผู้บริหารกับครู
- 4) ด้านอุเบกขา ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงความรอบคอบและใช้ปัญญาในการตัดสินใจด้านงานวิชาการ โดยยึดข้อมูลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าถ้าจะพัฒนาการบริหารงานวิชาการจะต้องมีการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เข้าไปในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับพระปัลลมังคล วรสาโย (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ และควรมีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม และควรมีการให้โอกาสผู้ที่มีผลงานต่ำกว่ามาตรฐานการประเมินปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ และควรแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลหรือโบนัสพิเศษกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนควรวางใจเป็นกลาง และสั่งการงานภายใต้ขอบเขตอำนาจและหน้าที่ตามความเหมาะสม และควรมีการประชุมโดยส่วนรวม สร้างความเข้าใจ และประเมินผลงานอย่างยุติธรรม

จากการอภิปรายผลการวิจัย สรุปได้ว่าในการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จะต้องมีการดำเนินงานวิชาการใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) ด้านการ

นิเทศการศึกษา โดยมีการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 ประการ คือ 1) เมตตา ความปรารถนาดี 2) กรุณา ต้องการให้พ้นจากทุกข์ 3) มุทิตา ความยินดี 4) อุเบกขา วางตัวเป็นกลาง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษาเกิดการพัฒนาวงวิชาการต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารร่วมกับหลักการบริหารงานในทุกด้านของสถานศึกษา

6.1.2 หน่วยงานด้านการศึกษควรส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันทางพระพุทธศาสนา เพื่อจัดส่งผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมมาให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

6.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงความรัก ให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ต่อครูผู้ดูแลในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรช่วยเหลือ ชี้แนะ และแนะนำแนวทางแก้ปัญหาของครูในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงความยินดี ชื่นชม ให้อำนาจ แก่ครูในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสม

6.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตัวเป็นกลาง จัดสรรสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้กับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม และเหมาะสม

6.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำหลักธรรมอื่น ๆ มาบูรณาการให้เกิดการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

6.3.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาอื่น ๆ และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เมธาธิปส์.

- กิตติมา ปรีดีติติก. (2532). *กระบวนการบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- ชมพันธุ์ ฤกษ์ชรรณ. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- ชัยญาติ โพนสิงห์. (2561). *การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน์) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)*.
- ฉัตรชัย อรรถนันท์. (2549). *หลักการบริการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก.
- ดิน ปรัชญพฤตย์. (2535). *ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2556). *การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2566*. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.kkzone1.go.th/2024/OIT2024/9>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.